

Vanemuise Selts

Hea kultuurihuviline!

Järgnevalt leiad võimaluse tutvuda Vanemuise Seltsi ajaloo dokumentide, fotode ja selgitustega.

SISUKORD

Asutamine ja liikmed	4
Seltsi presidendid 1879 – 1906	12
Seltsi asukohad 1866 – 2015.....	20
Vanemuise teater 1870 – 1940.....	26
Vanemuise Seltsi esimehed ja Seltsi tegevus 1906 – 1940.....	36
Vanemuise Seltsi uus maja	52
Vanemuise Seltsi muusikajuhid 1865 - 1944	62
Esimene üldlaulupidu 1869.....	62
Vanemuise Seltsi muusikakollektiivid	70
Vanemuise Selts 1994 - 2015.....	82

*Koostaja: Valter Haamer
Vanemuise Selts
Kujundas: Triinu Laansalu*

Tartu, september 2015

ASUTAMINE JA LIIKMED

Vanemuise Seltsi asutamiseni viis J. V. Jannseni tema muusikaarmastus. Julgustatuna Põlva ja Anseküla laulupäevadest ja baltisaksa laulupidudest tal oli tekkinud soov korraldada ka eestlaste laulupidu. Tolle aja seaduste kohaselt laulupeo korraldajaks pidi olema selts.

Seltsi asutamisele aitas kaasa tutvumine saksa käsitöölise seltsidega Tartus ja Peterburis. Neis tegeleti kooliainete õpetamise, harivate loengute pidamisega ning 4-häälse koorilauluga. Pühapäeviti korraldati aga koosviibimisi.

Selts asutati jaanipäeval 24. juunil 1865, asutajateks 14 meest. Kuid põhikirjale kirjutas alla juba 25 meest. Asutajaliikmeteks olid lihttöölise, teenrite, käsitöölise ja väikeametnike esindajad. Järgnevatel aastatel liitus seltsiga ka noori haritlasi. Seltsi nimeks sai „Tartu meeste lauluselts „Wanemuine““.

Selts hakkas aktiivselt tegutsema. Peale kooriharjutuste korraldati mitmesuguseid üritusi. Neist kaalukamad olid nn kuuõhtud iga kuu esimesel laupäeval. Seal peeti kõnesid, kuulati muusikalisi ettekandeid ja vaadati lühinäidendeid, oli korraldatud õhtusöök. Laulukoori liikmetele oli neist osavõtt tasuta, teised pidid maksma 15 kop. Populaarseks kujunesid ka segaeeskavaga rahvapeod, perekonnaõhtud, tantsuõhtud, sõidud rohelisse, maskeraadid, seltsi aastapäevapeod.

Vanemuise Selts kujunes ülemaailseks kultuurikeskuseks, mis õhutas asutama laulu ja pasunakoore, pani aluse üldlaulupidudele ja rahvusliku teatri sünnile. Üheks külgetõmbavaks vormiks seltsitegevuses kujunesid harivad kõned, mida peeti kuuõhtutel ja edaspidi ka veel pühapäevade õhtupoolikutel. Kõik üritused olid tasulised nii liikmetele kui ka külalistele. Seltsi liikmeks astumise maks oli ühekordselt 1,50 rbl ja liikmemaks kuus 20 kop (Selgituseks: 20 kopika eest sai osta nael, s.o. 400 grammi, võid või 20 kanamuna).

Aastad 1867 - 1869 kujunesid üldlaulupeo ettevalmistusaastateks. Pärast õnnestunud üldlaulupidu 1870 pandi alus eesti teatrile.

Esimestel tegevusaastatel oli liikmete arv seltsis kõikuv, ulatudes mõnekümnest 300 ... 400, 1880. ... 1890. aastatel see stabiliseerus keskmiselt 200-le.

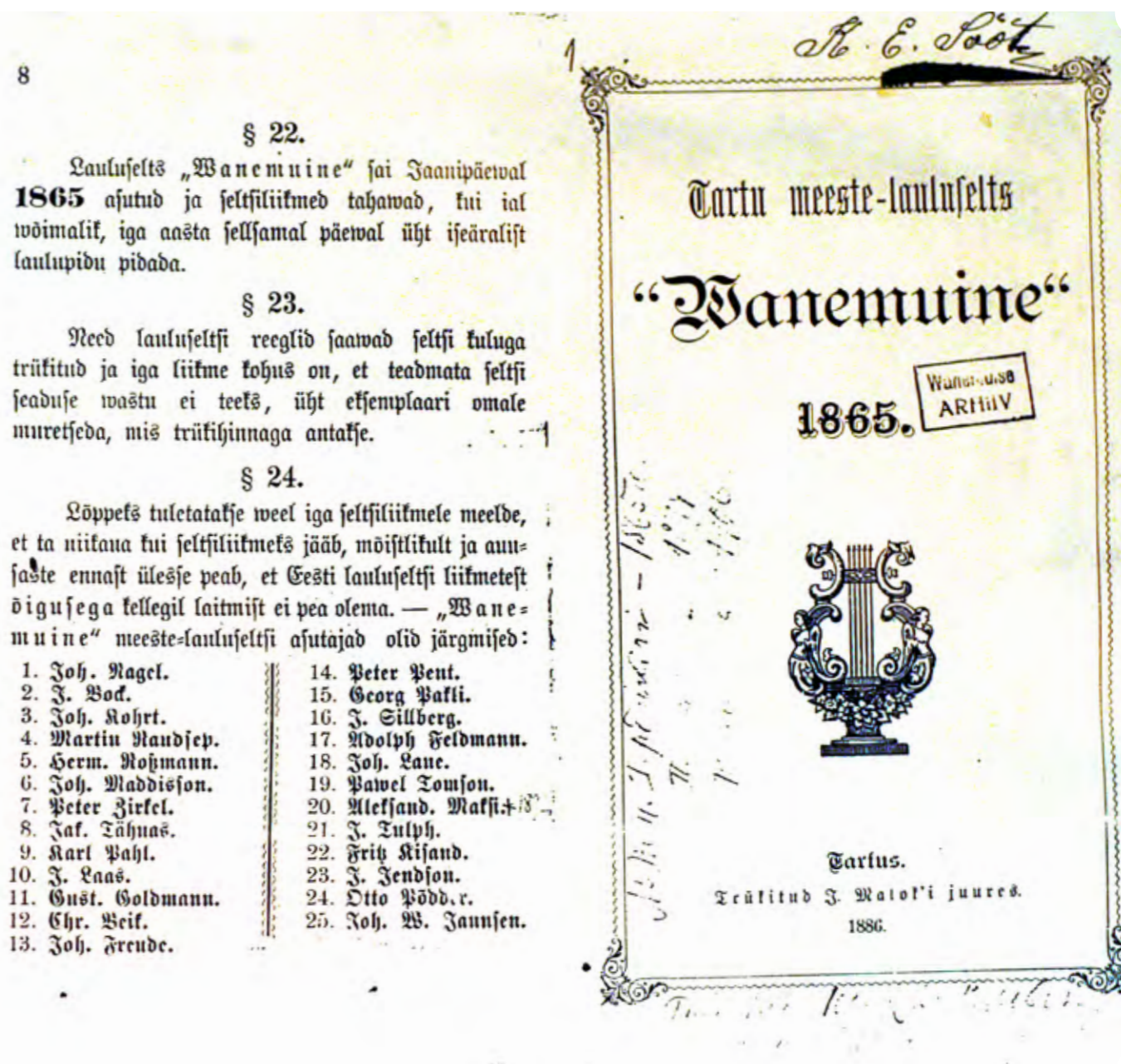

Johann Voldemar Jannsen (1819 – 1890)

Vanemuise Seltsi 14 asutajaliiget ja Seltsi esimene asukoht Lepiku tn.

Vanemuise Seltsi esimene põhikirj 1865.a.

SELTSI ASUTAJATE AMETID

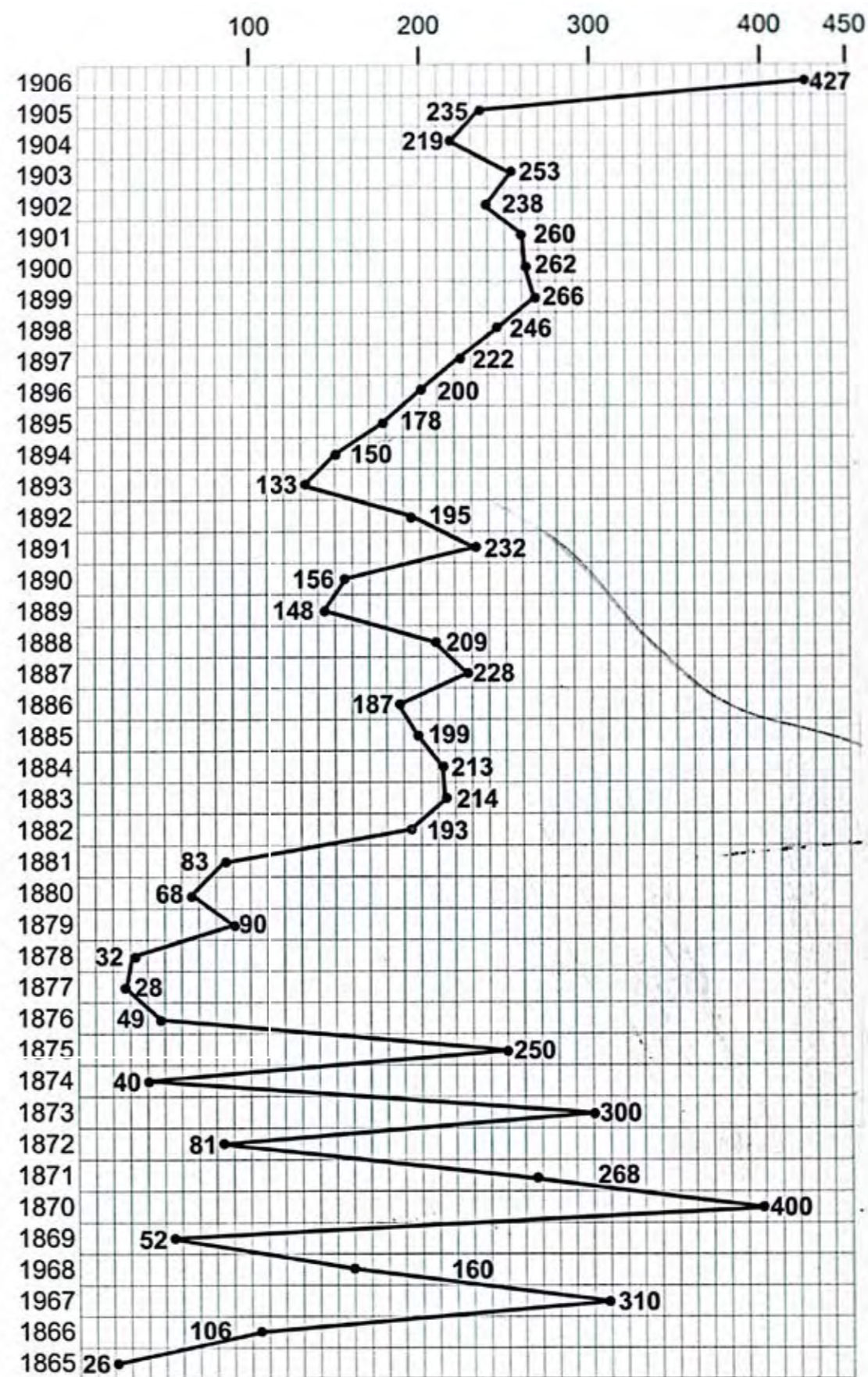
J. V. Jannsen	- Eesti Postimehe väljaandja
Joh. Nagel	- Tähtvere mõisa aednik
J. Bock	- mürsepp
Koh. Koort (Kohrt)	- mürsepp ja turukaupleja
Martin Raudsepp	- ülikooli aednik
Hermann Rossmann	- ülikooli kuraator, krahv Keyserlingi kokk
Joh. Maddisson	- kaupmees
Peeter Zirkel	- teener (hiljem voorimees)
Karl Paal (Pahl)	- poesell (hiljem drogist Peterburis)
Jüri Laas	- prof. Holsti kutsar (hiljem kooliõp. Võrumaal ja Põlvas, Navi palvemaja majaisa ja orelimängija)
Gustav Goldmann	- Karlova mõisa aednik
Chr. Beik	- V. Mühlenthali teener (hiljem mõisavalitseja)
Joh. Freude	- tislerepäevatöölise (hiljem kohtukirjutaja)
Peeter Pent	- majahoidja
Georg Pakli	- tislere
J. Silberg	- lihunikusell
Adolph Feldmann	- poesell
Joh. Lane	- ülikooli anatoomikumi kalfaktor
Aleks Maks	- kaupluse teenija (hiljem maaler)
Otto Pöder	- parun Vietingshofi teener
Pavel Tomson	- sepp
Jakob Tähnas	-
J. Tulph	-
J. Jenson	-
Fritz Kisand	-

SELTSI 1866.A. LIIKMETE AMETID

aednikke	4
turukaupleja	1
kaupmees	3
sell	4
tisler	5
sepp	1
kooliõpetaja	6
arst	3
puhvetipidaja	7
puusepp	1
muusikus	2
arheoloog	1
teadlane	1
hotelliomanik	1
mürsepp	2
majahoidja	1
kokk	1
teener	7
kutsar	1
köster	1
praost	1
üliõpilane	3
politseimeister	1
kantseleiametnik	2
riiginõunik	1
ajakirjanik	2
skulptor	1
maalt	1

ei ole teada ametid 35

SELTSI LIIKMETE ARV 1865 — 1906

1865 - 1881 ajalehtede ja protokollide materjalide põhjal
1882 - 1906 liikmete nimekirjade põhjal

Õestseisuse kokkotulemine
juli 31 Januaril 1874.

Koosollid. Präfident Jannsen, Witzeprefident Sachner,
Rosenberg, Tennison, Müller Rasfner Pembarh,
Glück, ja Sachner, ju.

Tänapäel koosollemisega said mõned asjad ette nõudma
Präfident Jannsen on kassa heist. Rosenberg näite
13 Rubla anud, mis kaaste laste jõulupuu juurist
ülle jää.

Tänapäel koosollemisega on ülle Reggelbanni kõnnideu
agga järemae tetmised tehtud, wai jättoisiks nõnnaks,
jip saab järemae nõu ülle Reggelbanni peetud.

Õestseisuse koosollemisega sai üks Kirwõwaste
wõetud, ja Präfident Jannsen on olle luggenu
et mitte Seltsimajas ei pea Saaksjaneelt kõnnitud
saama ja ka mitte Laulusid laulda mees nõõra kule
pääle kuld on olle, wai foonwib Kirwia jupsett
Õestikeelt ja ka Laulu pieaks laulda saama agga
ülle selle foonwimise es ja mitte järemae nõu
petud wai Seakokkotulemisega jures on Kirwia ette
loetud, ja ka ülle see Kirwia rännitud

...Seltsimajas ei pea saksa keelt kõneldud saama ja ka mitte laulusid lauldud...

Wannemuine seltsis

peetawad kõned 12. Septembri k. p. 1871
kunni 30. Aprilli k. p. 1872.

- Sept. 12. J. W. Jannsen. — Somemaast ja rahwast. I.
" 26. H. Rosenthal. — Eestirahwa kartusest laats
saretti eest. ^{Eesti Kirjanduse}
- Okto. 3. J. Johannson. — Dr. Markit ^{Seltsi} ~~Altk~~ ellust.
" 10. E. Luick. — Wõnni sõnna kuust ja rahwa
ebbajuttudest temma ille.
" 17. Waimann. — (Kuu õhto) Surma-muhtlusest.
" 24. E. Luick. — Teatremängust.
" 31. J. Johannson. — Klaasist.
- Nov. 7. Waimann. — Püüsirohust.
" 14. E. Luick. — (Kuu õhto) Piltwedeft.
" 21. Waimann. — Wustlastest.
" 28. J. Johannson. — Namato trükkimisest.
- Deft. 5. J. Hurt. — Eesti Aleksandri-kolist.
" 12. E. Luick. — (Kuu õhto) Wõugepannemisest.
" 19. H. v. Samson. — ??
" 26. (Jõulud) —
- Jan. 2. J. W. Jannsen. — Somemaast ja rahwast. II.
" 9. H. Kurrikoff. — (Kuu õhto) Hallikateft.
" 16. J. Hurt. — Tütkilene isamaa historiaft.
" 23. E. v. Dettingen. — Kolideft.
" 30. H. Treffner. — Piggemise armastuseft.
- Webr. 6. J. W. Jannsen. (Kuu õhto) Wis inimene
meie maakerast peab teadma.
" 13. J. Rosenberg. — Tõndide näggemisest.
" 20. J. Johannson. — Rahhast.
" 27. T. Pekk. — Eesti uus kirjawarra.
- Märts. 5. T. Pekk. — (Kuu õhto). Eüggawad loud
kirjawarrast.
" 12. G. Köhler. — Tuuleft.
" 19. E. Niggol. — Tundmisest.
" 26. W. Kangus. — Soogidest.
- April. 2. J. Waddisson. — (Kuu õhto) Wenne rigi
asfutuseft.
" 9. H. Kallas. — Meljast temperamendist.
" 16. (Pihhawõtte pühhad). —
" 23. Baekmann. — Wõnni sõnna tahtmisest.
" 30. J. W. Jannsen. — Waa ja merri.

Vanemuise Seltsi kuuõhtutel peetud kõnede nimekiri 1871 – 1872

SELTSI PRESIDENDID

1879 — 1906

Friedrich Reinhold Kreutzwald
Aupresident 1879

Georg Goldmann
Karlova mõisa aednik, majaomanik.
President 1885 – 1886, 1890, 1893

Ado Grenzstein
ajakirjanik ja pedagoog
president 31.01.1887 – 13.02.1888
president 29.06.1891 – 16.02.1893

Karl August Hermann, keeleteadlane,
muusikategelane, ajakirjanik
president 13.02.1888 – 24.02.1890
president 1302.1894 – 25.01.1897

Ivan Hanser
advokaat
president 25.01.1897 – 08.08.1898

Johann Matto
vallakirjutaja Tähtveres
president 08.08.1898 – 30.01.1899

Gustav Kima
kooliõpetaja
president 30.01.1899 – 25.01.1903

Martin Reinik
kooliõpetaja
president 25.01.1903 – 29.03.1903

Ludvig Menning
näitejuht 1878 – 1886

August Wiera näitemängu-, koori- ja orkestrijuh
1878, teatridirektor 1879 – 1890, iseseisev
teatriettevõtja alates 1891

Aleksander Mägi
näitejuht 1884

Hugo Techner
näitejuht 1886 – 1888, 1892

August Puna
näitejuht 1900

Karl Menning. Esimees 31.01.1904 – 14.02.1906,
teatridirektor 11.02.1906 ja peanäitejuht

Ants Simm
teatridirektor ja näitejuht 01.07.1914 – 01.07.1921
nov. 1919 – okt. 1920 ka Tartu linnapea

Karl Treumundt
direktor 01.07.1921 – 01.07.1922

Voldemar Mettus. Direktor 01.07.1925 – 01.07. 1931

August Sunne. Direktor 01.07.1931 – 15.10.1932

Otto Aloe
direktor 1935 – 1940

Aleksander Eller
direktor 15.11.1941 – sept. 1944

August Gailit
direktor 15.10.1932 – 01.07.1934

Kaarli Aluoja
direktor 25.07.1940 – 1941,
näitejuht 1940 - 1941, 1944 - 1945

SELTSI ASUKOHAD 1866 — 2015

Herne tn. 15 II korrusel 1 suur ja 2 väikest tuba. 13.02.1866 – 01.10.1866

Laia ja Ülikooli tn. nurgal 7 tuba. 01.10.1866 – 11.06.1867

Tiigi tn. 32. 11.06.1867 – 01.10.1867. Siin elas J. V. Jannsen perega

Jaama tn. 14 17.04.1870 – 19.07.1903. Hävis tulekahjus 19.07.1903

Tähe 28. Ühekorruseline maja ja aed. 01.10.1867 – 17.04.1870

Suurturg 15. 18.09.1903 – 12.08.1906

Aia tn. 6/Vanemuise 6 12.08.1906 – 08.1944
Vanemuise Seltsi ehitatud maja. Hävis sõjatuules

Pepleri 27 II korrusel üks üürituba

Vanemuise 6. 24.10.1994 – 22.04.1997

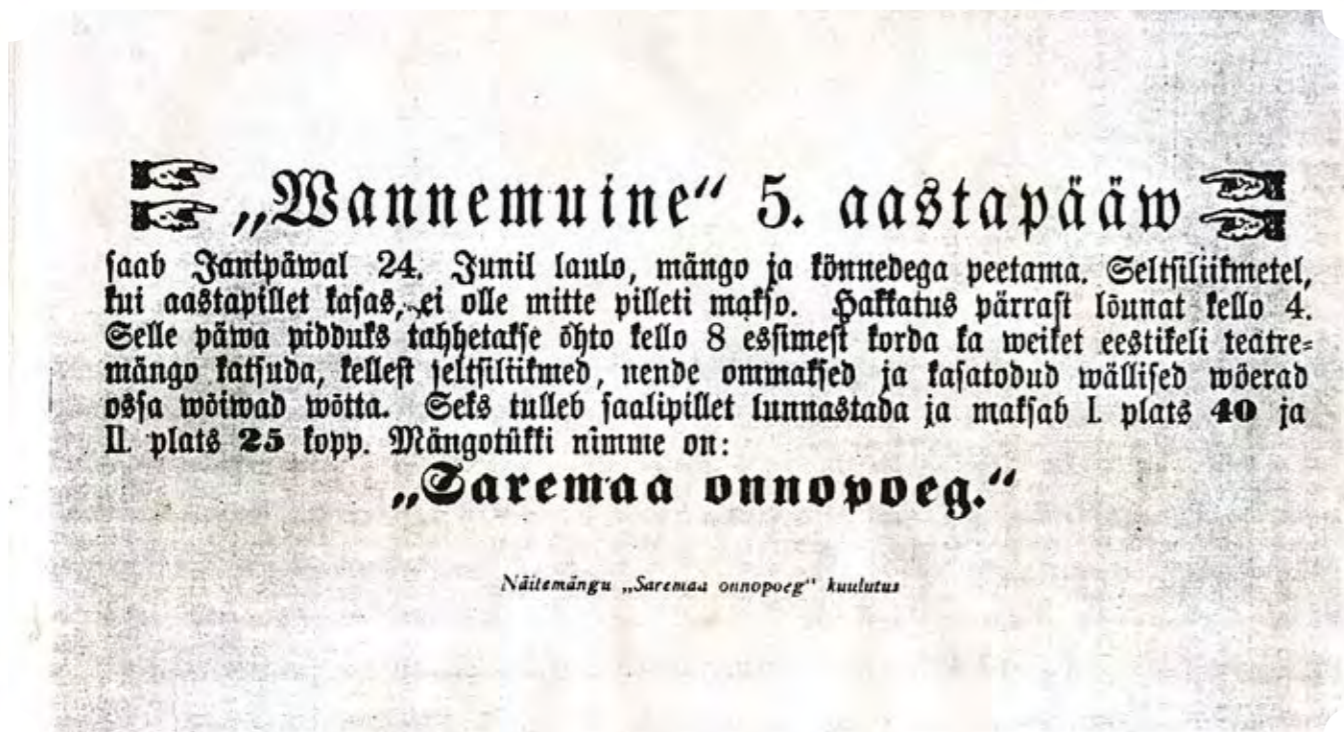

VANEMUISE TEATER
1870 — 1940

Koidula rahvariietes 1867.a. paiku

24. juunil 1870.a. mängiti Vanemuise Seltsis esimest korda näitemängu. Selleks oli L. Koidula „Saaremaa onnupoeg“

2. ja 3. juunil 1871.a. mängiti Vanemuise Seltsis L. Koidula kolmandat näidendit „Säärane mulk ehk Sada wakka tangusoola“

29. septembril 1870.a. mängiti Vanemuise Seltsis L. Koidula teist näidendit „Maret ja Miina ehk Kosjakased“

1870.a. H. Rosenthal ja K. Jannsen „Kosjakaskedes“ tütarlaste osades

WS
Kellad.
4 juunil 1906.
etteaste sest: 1 1/4 K.

Coste Kaitava Museum

Näitleja nimi.	II klass. Näite osa.	Transport.	
		etteaste arv.	K. K.
niiu Pollman.	Armilde, Kaspari üe tütar.	14 1/2	17.
" Jensen.	ei olnud.	—	—
hr. Kooser.	Koor ja madrus.	11.	14.
" Jakobson.	Koor.	10.	12.
" Reinbaum.	ei olnud.	—	—
" Wissak.	Koor	10.	12.
" Warikoff.	etteütteleja.	38.	47.
" Timusk.	Sissesaatja.	19	23.
" Triipus	Arvaja.	—	22.
		336.	4. 35.

Jäab järele 9 Kop.
P. Triipus.

Näide näitlejatele tasu arvestamisest 1906.a.

Pühapäev 8. Mail 1883, Bürgermusse jaalis
näitemäng.
"Mängitud jäi sofer "Preciosa."
Etentajad:

Don Franzisko	—	—	—	hra Niolajew.
Don Alonso	—	—	—	Kaggi.
Don Fernando	—	—	—	Shiller.
Dona Klaara	—	—	—	pr. Keinberg.
Don Eugeni	—	—	—	hra Saarala.
Don Kontreas	—	—	—	L. Schenning.
Dona Petronella	—	—	—	pr. Allik.
shufftaste päälis	—	—	—	hra R. Sacher.
Maria	—	—	—	pr. Toimijon.
Preciosa	—	—	—	Kapp.
Seiko	—	—	—	hra L. Schenning.
Fabio	—	—	—	Wielin.
Amirophi	—	—	—	Toimijon.
Liitlid	—	—	—	P. Wastmann, Allik.
shand's premad	—	—	—	pr. Carlseu, Lambert.
Talupidajad	—	—	—	hra Malli, Grenzstein,
				shinaw, Spakahn.
Lauljad ja liimaradwad	—	—	—	pr. Keina, Keina, Pönn
				shura; pr. Paeren, Allik.
				hrad: Eller, Schippan, Raud-
				sepp, J. Kuumana, Kall, Kein-
				berg ja M. Jacobson.
shufftaste	—	—	—	pr. Allik, Paasim, hrad:
				Lylimery, J. Toimijon, Clement
				shavastin, Lappi ja paasim.
shuffi	—	—	—	Juhatoja: A. Wiera, Paasim
				J. Wierhaus, Schippan, shatt,
				shannak Fuchs, Wier, Schmal-
				ke ja Fischhof.
etteütteleja	—	—	—	hra Sacher.
shiffaatja ja shuffi	—	—	—	M. Jacobson.

Elimeis plat, kus wähe päättawatjaid oli; maha arwa-
tud; olid keifid platid kaunimeeste täis.
Sisjetulek umbes 74 Rbl.
President: L. Mennung
kirjutaja: M. Jacobson.

24. aprillil 1883.a. esietendus esimest korda A. Wiera lavastuses P. A. Wolffi draama "Preciosa" C. M. v Weberi muusikaga

Vanemuine
28 okt 1898.
No 4.

Ring kirj:
Allnimekesed liidmid pelan
Lahkes Li. Kolmapäewal 28 okt.
Kell 9 õhtul laulu proovile
Kokku tulla.

Easti Puhwa Museum

meie Enfs
" Tutt. (Enfs-teab kardab)
hru Liimann teab Wienu.
" Lauermann
" Kannik
" Rööbson
" Lenter
" Eberling
" Raag (Erneuel Freidangi mees)

Aluasiakli Kull
Aug. Wiera

Näide A. Wiera käekirjast ja kirjastilist

Sept. 1907 - 1918.

Protokoll 7 Sept. 1907. ARHIIV

Käes olevast koosolekust võtavad osa esimesel
korral näitlejate poolt valitud komisjoni
liikmed J. Pöder ja A. Laabus.

Punkt 1. 1 juulist s.a. kuni 1. juulini 1918 a. saavad näitlejad järgmist palga.

L. Hansen	180.-
C. Freumundt	180.-
J. Pöder	180.-
A. Reimann	100.-
J. Siiras	80.-
E. Bergmann	100.-
A. Laabus	100.-
T. Kammik	70.-
R. Ratasrepp	150.-
F. Pettai	150.-
A. Altleis	180.-
A. Kousa	150.-
E. Freumundt	150.-
P. Andrekson	100.-
J. Moller	80.-
P. Mithus	80.-
E. Muut	80.-
J. Tago	180.-
A. Siim	250.-
J. Siim	150.-
A. Tuurand	180.-
A. Kiko	90.-

Juhataja
Muusikajuh
dekorat.
ettevõtja

Kõikidele protokolliis äge:
Kras
11 juuni
1907.

Teatri toetajatekogu tegutses 1907 – 1917

219

Wanemuise Selts.

Tartus.

7. septembril 1907 a.

Ruustatud

herra *A. Eisenknecht*

Wanemuise
ARHIIV

Wanemuise Seltsi eestseisusel on auu Teile seega teada anda, et Teie eestseisuse koosolekul 6. septembril 1907 a. nimetatud Seltsi liikmeks ~~Teie~~ vastu wõetud.

Kui Teie Seltsi aasta-maksu, mis praegu wiis rubla on, kas aasta wõi poole aasta wiisi, Seltsi kassapidaja wõi ka Seltsi teenri kätte ära tasute, siis saate liikme-kaardit omandates sellekohaste Seltsi põhjuskirjas määratud õiguste osaliseks.

Balloteerimiseraha on ~~1 rubl.~~ maksa.

Esimees:

Kirjatoimetaja:

J. Saar

K. S. J. Tartus.

VANEMUINE

Hooeg	Lavas- tuste arv	Eten- duste arv	Publik	Kassa
1918/19	57	141	52.100	2.200.-
1919/20	40	136	53.800	6.400.-
1920/21	44	158	51.700	27.400.-
1921/22	31	107	30.100	15.000.-
1922/23	46	157	62.100	31.800.-
1923/24	37	142	46.300	32.500.-
1924/25	36	148	59.000	44.900.-
1925/26	41	149	61.600	48.100.-
1926/27	30	155	50.600	46.200.-
1927/28	30	139	44.000	41.200.-
1928/29	29	160	59.700	41.200.-
1929/30	33	171	70.800	41.300.-
1930/31	31	166	48.500	28.800.-
1931/32	37	153	36.700	24.400.-
1932/33	32	180	50.100	23.800.-
1933/34	38	183	60.700	29.200.-
1934/35	28	161	48.300	25.200.-
1935/36	24	288	76.600	42.700.-
1936/37	25	326	80.700	49.000.-
1937/38	24	370	110.000	59.000.-
1938/39	29	406	102.244	61.834.-
Kokku	722	3996	1.255.644	722.134.-

VANEMUISE SELTSI ESIMEHED JA SELTSI TEGEVUS

1906 — 1940

Heinrich Koppel
esimees 11.02.1906 – 22.02.1914

Anton Jürgenstein
esimees 1914 – 1920

Jaan Kriisa
esimees 19.08.1921 – 14.03.1926

Jaan Raudsepp
esimees 14.03.1920 – 17.06.1930

Villem Tubin
esimees 17.06.1930 – 07.09.1932

Ants Simm
esimees 07.09.1932 – 17.10.1935

August Jõudu
esimees 17.10.1936 – 02.11.1936

Jüri Piiraja
esimees 02.11.1936 – 24.11.1938

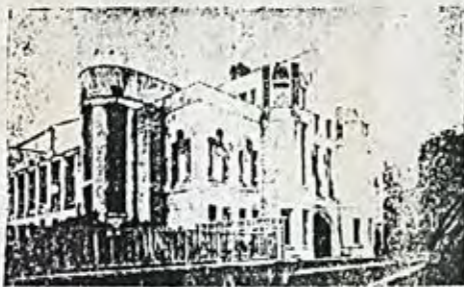

Ernst Ein
esimees 24.11.1936 – 09.1944

Lotterie-allegri „Wanemuise” wõlgade tasumiseks.

14. jaanuaril 1918. a.

14. jaanuaril 1918. a.

N 128

Wanemuise
ARHIIV

A. Ronsa

Sõda sõidab raudawankril . . .

Näib, nagu oleks inimese elu oma väärtuse kaotanud. Sajadtuhanded langewad, kaowad . . . Ühel pool kisendaw nälg ja wiletsus, teisel pool meeletu pillamine, ehk jälle hoolimata rikkuse kuhjamine . . . On see werine wiirastus, jälk unenägu? . . .

Olgu, et üksik inimene kaob, rahwas tõuseb sõjawankri raskete rataste wahelt ometi uuesti oma töös, oma kulturapüüdes ja parema tulewiku lootuses.

„Wanemuine” kui Eesti rahwasline kultuuraasutus on pidanud praeguse hiiglasõja wältusel nii mõnegi tuule ja tormi läbi elama, kus sõgedasti nagu iseäralise ime läbi wõimalikuks sai, et meie rahwanaja üksed kunstisõprade ees weel mitte kinni ei langenud.

Kuid hoolimata kõigist püüdest ja murest on meie kunstitempel ometi suure osa oma waimlistest ja ainelistest huwidest pidanud raskele ajale ohwriks tooma, kitsastes oludes ainult poolikult tegewust awaldades.

Ilma et „Wanemuine” wiimastel aastatel aineliseks aitamiseks awalikult palwet oleks awaldanud, on talle siiski nii asukoha linnast, kodumaa piiridest kui ka wõõrsilt, Eesti asundustest, annetusi ja kingitusi tulnud elawaks tõenduseks, et „Wanemuise” laiemate rahwakihtide huwid kannawad, et ta üks osa meie rahwa teoks saanud lootustest ja idealidest on.

See kõik on aga Seltsi, mille waba tegewust wõlakoorem kütkendab, weel wähe aidata suutnud. Sellepärast loodame laiale ringkonnale teatud mõttes wastu tulla wõiwat, kui praegu — kus Eesti oma enesemääramise ja parema tulewiku loomisele andub — „Wanemuise” raske seisukorra kergituseks korjanduse awame **lotterie-allegri** toimepanemise jaoks 14. jaanuaril 1918. a.

Loodame, et meie ärksamad rahwaliikmed, kellel süda soe ja käsi lahti, oma weeringuid kunstitempli hääks ohwerdamast mitte ei keela.

Tartus, jõulukuul 1917.

„Wanemuise“ eestseisus.

Wenekeelne postiaadress: „Ванемуйне“ — г. Юрьевъ, Эстл.

Loterii üleskutse Wanemuise teatri wõlgade tasumiseks

Wanemuise eestseisusele.

Wanemuise
ARHIIV

Teatri ja orkestri liikmetel oli lootus, et lotterie järele nemad oma palgad kui mitte terwet, siis ometi osaltki — kätte saawad. Sellepärast oldi ka lotteri juures rõõmsa meelega kaasa aitamas. Esmaspäewal tuliwad inimesed, kes ikka päewast päewa on pidanud oma hädaliste tarwiduste täitmist edasi lükkama, kindlas arwamises asjaajaja juurde; et nendele nüüd wõidakse raha poolest wastu tulla. Nad pidiwad aga kuulda saama, et seltsi laekahoidja kõik raha oma kätte on wõtnud ja ei teata kindlasti, millal tema Wanemuisesse ilmub. Täna kordus seesama lugu, selle lisandusega, et laekahoidja weel järele mõtlewat, mis ta selle rahaga teeb.

Wanemuise teatri juhataja loeb niisugust teguwiisi seltsi laekahoidja poolt andeksandmata hoolimatuseks Wanemuise teenistuses olewate inimeste wastu. Ta pidas oma kohuseks kokku tulnud tegelastele asja seisukorda awalikult ära seletada.

Seltsi laekahoidja pidi, kui ^{ta} wähegi oleks waewaks wõtnud asja tõsidusest aru saada, wiibimata teise päewa hommikul lotterie järele muist raha asjaajaja kätte saatma inimeste aitamiseks. Sellele, et seda mitte ei sündinud, ei wõi ühtegi wabandust leida. Laekahoidja teguwiis on oiglast pahameelt äratanud, kui mitte rohkem, nimelt tõsist wiha.

Teatri juhataja seletab, et tema laekahoidja teguwiisi wastu terawalt protesteerib ja mingisugust lepitawat wahemehe kohust, mida tema rasketel silmapilkudel siiameni häämeelega ikka on täitnud, enese pääl enam tunda ei wõi. See eestseisus üksikuid oma liikmeid laseb nii upsaka hoolimatusega talitada.

Aupaklikult

Tartus, 10. mail 1921.

*Open lugupidavalt
Laekahoidja
A. Ronsa*
10 mail 1921.

„Wanemuise“ teatrihoone oksjonile.

Oksjon pidi tulema juba aasta eest. — Müügile on hooned hinnatud 85.000 kroonile.

Tartu, 16. 4. Tartu linna 2. jst. kohtupriistav Zion on määranud 31. mail oksjonile „Wanemuise“ teatri maja ühes kõrvalhoonetega. Täna saadeti vastavad teadaanded laiali ametasutustes ja kuulustajalitel väljapanemiseks.

Sunnimüük toimub Eesti Hüpotekipanga nõudel, kellele „Wanemuise“ teater on pantinud oma maja 7000 kr. eest. Võlaprotsendid on maksmata terve aasta eest kokku kokku 11.582 a. suuruses summas. Üldse lasub „Wanemuise“ teatri finniswaradel võlga 2000 rubla ja 90.000 kr. Teatrihoone on müügiks hinnatud 85.000 kr., millest summast algab ka efinel oksjonil pakkumine. Wanemuine võlgneb m. j. näitekunsti sihtkapitalile faks milj. senti.

Pristami kätte oli pank selle nõudmise andnud juba rohkem kui aasta tagasi. Panga nõudel pandi aga siis asja-toimetus seisma, kuna

protsentide tasumise asjas saamutati „Wanemuisega“ kokkulepe. Nähtavasti pole aga teater suutnud lubatud tingimusi täita, ja pank oli sunnitud uuesti nõudma teatrihoone oksjonile määramist.

Nagu „Wanemuise“ ringkondadeist kuulda, on seal kõik abindud tarvitusele võetud, et teatrihoonet oksjonile minekust pääsja. Riies korras tahetakse mur-tjeda raha, et tasuda võlguolevaid protsente enne oksjoni päeva.

„Wanemuine“ on järjest kitsikus olnud ja sattunud raskesse olukorda eriti viimasel ajal. Sõnalavastuse kassa on olnud tihti ainult 1000 senti, nõnda, et ei taju lavastamise kulusid. Ei vea ka operetiga, mis teinekord isegi esietendusel ja pühade aegu on tõmmanud kokku ainult pool saali.

31. mail 1934 pidi toimuma teatrimaja oksjon

Sellei puheluse eestkõige K. Palm teatab, et sellei puhetus on otsustanud Teatri kassa alates 1 novembrist 5-a Teatri valitusele üleanduz. Teatrivalituse poolt määratakse vaeturõltsarv + v.l. O. Aloe. Kassa üleandmise kohta koostada vaetur arvt.
Kooolek lõppes 11. 21²⁰
Herm Palm

Teatricalitsuse protokoll Seltsi ja teatri kassa lahutamiseks 31.10.1935

Näitleja looming sureb eesriide langemisega

Surma eesriide on elust lahutanud Wanemuise teatritegelastest 1906—1936

Vabadussõja kangelased

KADAK, KARL, surn. sõjaväehaigemajas 28. II 1919

LIBENE, MARTIN, langes lahingus 3. III 1919 Marienburgi all

ALBRING, NATALIE

PALMBERG, BERNHARD

ALLIK, ERNST

PULST, HANS

ERS-MARTINSON, IDA

SEMM, RUDOLF

JUNGHOLTZ, KARL

TONDU, TOOMAS

JÕUMES, KRISTJAN

TRIIPUS, KARL

KUUSEMETS, JOHANNES

TUURAND, ALEKSANDER

LÜÜBEK, ELLA

ULST, ENDEL

OHAKA, MARTA

VARES, AUGUST

November, 1936

Vanemuise teater

Made „Vanemuise“ sellsi 70 aastapäeva juubeliak-lusele. All — peamin. aset. K. Eenpalu oktusel ja Sellsi esimees dir. A. Jõudu oktusel kõnetemas

„VANEMUISELE“ 160.000 KR.

„Vanemuise“ 70 a. juubelpidustusil 4., 5. ja 6. okt. s. a., kus viibisid vabariigi valitsuse liikmeist peamin. aset. K. Eenpalu, haridusmin. N. Kann ja kohtumin. K. Müller, tegi esimene teatavaks alljärgneva seaduse:

„Vanemuise“ teatrihoone korraldamise seadus. Antud Riigivanema poolt dekreedina 4. okt. 1935.

1. „Vanemuise“ seltsile Tartus määratakse toetust krooni 160.000 „Vanemuise“ teatrihoone kordaseadmiseks.

2. Eelmises paragrahvis nimetatud toetuse abil teostatavate ümberehituste projektid kuuluvad Riigivanema heakskiitmisele.

3. Paragrahvis 1. nimetatud toetussumma kaetakse järgmiselt: riigi 1935./36. a. lisaeelarves kr. 1. haridus- ja sotsiaalministeeriumi kulude osas ettenähtud kultuuriliste toetuste krediidist kr. 30.000, ülejäänud osa riigi eelarve korras kolme aasta jooksul võrdsetes osades, arvates 1933./37. eelarveaastast. Toetussummade väljamaksmise vajaduse järgi korraldab haridus- ja sotsiaalministeerium.

4. Käesolev seadus hakkab maksma avaldamisega.

Tallinnas, 4. oktoobril 1935.

K. P ä t s,
Peaminister

Riigivanema ülesannetes.

N. K a n n,
Haridus- ja sotsiaalminister.

„Vanemuise“ pere

„Vanemuise 70. juubeliaastal kuuluvad teatriri pere juhtidena, näitlejatena, tehniliste jõududena, koori liigetena ja tantsurühmana järgmised isikud:

Aloe, Otto; Aland, Boris; Anton, Edmund; Aren-Viirmann, Helmi; Berg, Hanni; Berg, Egon; Berg, Heinrich; Burlakov, Lydia; Dmohovsky, Gertrud; Eljas, Theodor; Haas, Voldemar; Hiir, Valter; Hiob, Jaan; Härm, Osvald; Jeeger, Endel; Ind, Richard; Johannes, Ida; Juhkamson, Amanda; Jürgenson, Meeta; Kaasik, Harry; Kalkun, Karl; Kallas, Chr.; Kangro, Paul; Kangro, Fr.; Kasumets, Leida; Korjus, Erna; Kroon, Tooni; Kraav, Rudolf; Kruuda, Ernst; Kruuda, Hugo; Kukk, Tamara; Kull, Johan; Kurg, Vambola; Lattik, Alice; Leete, Kai; Lepik, Armand; Lemmikson, Ella; Lindau, Lisl; Liik, Albert; Lill, Linda; Loigu, Valdeko; Mandel, Vanda; Masing, Galja; Meegler, Anna; Moss, Rolf; Mölder, Erika; Naarits, Lia; Napp, Harry; Neuhaus, Ella; Niitof, Arno; Nusberg, Evald; Nüssik, Ernst; Otto, Karl; Otto-Feldman, Lilli; Otsus-Arb, Velda; Pallo, Erna; Palm, Ed.; Parts, Johannes; Parts, Hilja; Peerna, Amanda; Peik, Leida; Piller, Hans; Pikat, Salme; Patrusov, Aleks.; Podegrat; Pulst, Angeelika; Pöder, Armilde; Pöder, Julius; Raidla, Aave; Rammul, Roman; Randviir, Aleks; Rattassepp, Elsa; Rattassepp, Rudolf; Rattassepp, Valdeko; Rattassepp, Valda; Rettel, Richard; Rooma, Herman; Rõigas, Lida; Rüütli, Alfred; Sarap, Helmi; Suvorova, Ida; Taniloo, Keete; Tannebaum, Alma; Tilk, Alvi; Tirol, Alice; Tober, Karl; Toding, Elfriede; Toiger, Anton; Torop, Elly; Traagel, J.; Tsop, Mai; Tubin, Linda; Tülkov, V.; Uuli, Heino; Undrits, Rudolf; Unt, Ed.; Urbel, Ida; Valk, Johanna; Vares, August; Viktor, Karl; Virsa, Raimund; Voolar, Aleks.; Voltri, Leida; Väljaots, Udo; Vornik, Salme; Ziugand, Gerta; Õigus, Karl.

Vanemuise pere aastal 1935

VANEMUISE SELTS
TARTUS

25. septembril 1939. a.

Nr. 324.
ELEF. NR. 10

Kõrgesti austatud
Peaminister

Härra Kaarel Eenpalu,
Tallinn.

Siseministerlõuna
SAADUD
12. okt. 1939
No. 16763

RIIGIKANISEL
Sõndud, 11. okst. 1939.
Lõunakand Nr. 754.

*Siseministerlõuna
peaministri
kõrgele austatud
peaminister
Kaarel Eenpalu*

"Vanemuise" seltsi erakorraline peakoosolek 21.9.39. võttis vastu sihtasutise "Vanemuine" põhikirja kava ja andis juhatusesele vastavad volitused. Ligilisatult julgeme Teile esitada vastuvõetud põhikirja kava ja volitusetpanekud.

"Vanemuise" seltsil on püüdeks ja tahteks kiiremini see küsimus lõpule viia, milleks palume Teile lahkelt nõusolekut ja kaasabi.

"Vanemuise" teatrihoone juurde- ja ümberehitustööd on kõik lõpule viidud ning tööd vastu võetud. Ehitustööde lepingulised kohustused ja väljaantud vekslid tulevad aga tasuda. Nende kohustuste osaliseks kattteks julgeme paluda võimaldada "Vanemuise" seltsile erakorraliselt odavaprotsendilist laenu Kr.100.000.- suuruses, et tähtpäevalisi kohustusi korraldada. Laenu mittesaamisel ei jõua "Vanemuise" selts omi seniseid kohustusi korraldada ning võib soovimatuid nähteid ette tulla.

Palume vastu võtta meie sügavam tänu senise lahke kaasabieest ja jääme

Lisa: 1) põhikirja kava
2) volituste tekst
3) Kiireiseloormuliste kohustuste nimekiri.

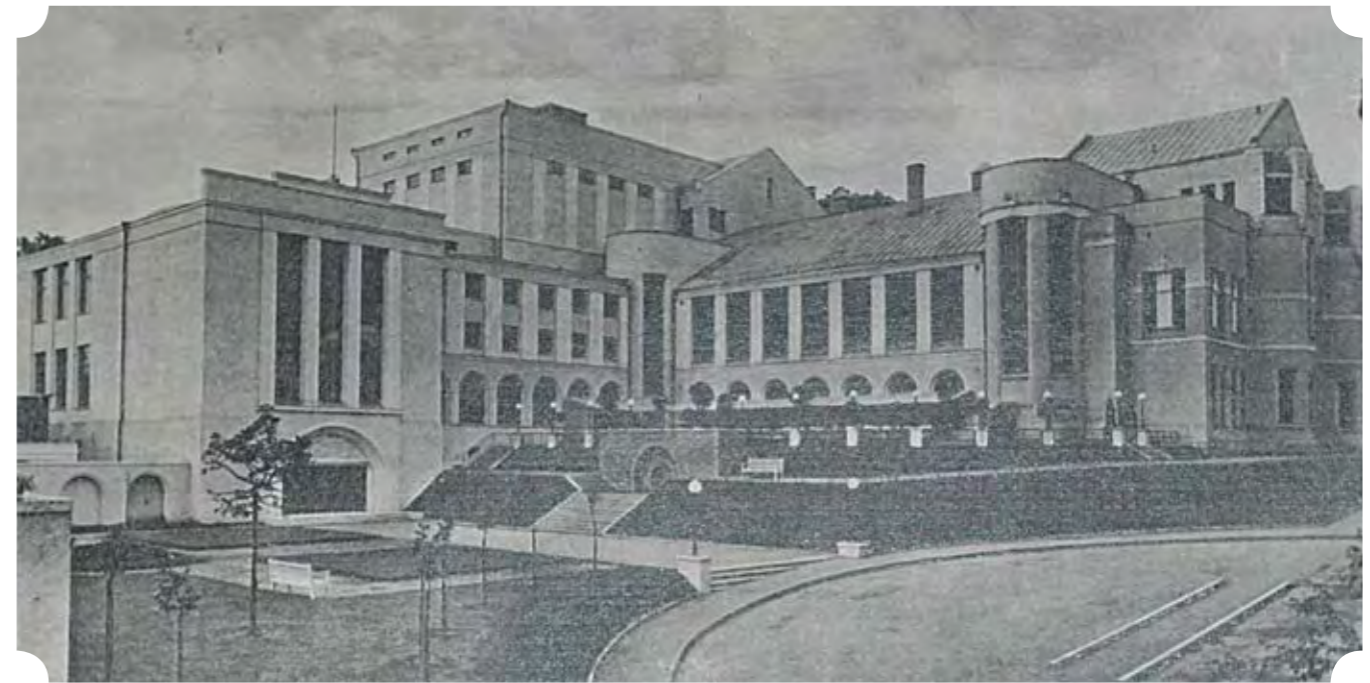
Austusega

"Vanemuise" seltsi juhatuse nimel

K. Aluoja
esimees.

K. Ird
asjaajaja.

Ettepanek korraldada Vanemuise Seltsi ümber sihtasutuseks. Laenu taotlus peaminister Kaarel Eenpalule 21.09.1939

03.09.1939 toimus juurdeehitatud teatrimajas avaaktus. Esietendus A. Jakobsoni "Viirastused"

Recljapäetval, 8. augustil 1940. a. „POSTIMEES“

Tartu teater

„Vanemuine“ tõeliseks töötava rahva teatriks

„Vanemuine“ jääb sõna- ja muusikalavastuste teatriks. Tegelasakonna miinimumpalgaks 70 krooni. Maja ja teatri majandamine ühisest keskusest. Kaob vaimulage operett, mida asendavad muusikaline komöödia ja rahvatükk

Hooaeg avatakse 20. aug. Korneitshuki dramaga „Laevastiku hukk“

Eile andis ajakirjanikele jutuajamise „Vanemuise“ direktor Kaarli Aluoja, kes märkis, et toimunud muudatuste ja ümberhinnangutega meie riigi ja rahva elus avanesid teatritelegi võimalused ümberorganiseerimiseks vastavalt uutele töökspidamistele ja seisukohtadele.

Tartu „Vanemuise“ suhtes tuli algatus selleks väljastpoolt. Nimeit Tartu Töölisühingute Keskkliit kaalusid teatriküsimust Tartus, otsustas omalt poolt määrata „Vanemuise“ teatrilavastuse 3 uut liiget: sms. sms. A. Prink, A. Hint ja V. Kosenkranius, kõik kolm end. Tartu Töölisteatri juhatuse liiget. Samuti määrati uueks kunstiliseks juhiks end. Töölisteatri näitejuht Kaarel Ird. Uus reorganiseeritud teatrilavastus vastu tulles Töölisühingute Keskkliidu soovivaaldule, asendas direktor O. Aloe „Vanemuise“ senise peanäitejuhi Kaarli Aluojaga. Ühtlasi asuti uue eelarve ja tegevuskavade koostamisele, et taia neid nõudeid, mis esitab uuele „Vanemuisele“ Haridusministeeriumi juures töötava komisjoni poolt väljatöötatud teatrite uus kava. Selle kava alusel

peaks „Vanemuine“ jääma endiselt sõna- ja muusikalavastuste teatriks.

Vanemuise uus direktor K. Aluoja vasakul ja peanäitejuht K. Ird ühise töölaua taga

SISEASJADE RAHVAKOMISSARI OTSUS Nr.2574-Sk.

514
 "12." oktoobril 1940.a. vaadanud läbi T.T. Miilitsa Tartu osakonna ülema esitist 9. oktoobrist s.a. nr. 1986 Tartus asuva "Vanemuise" seltsi juhatuse ja revisjoni komisjoni tagandamise ja uue juhatuse ja revisjonikomisjoni määramise asjas, leidsin, et nimetatud seltsi juhatuse on vastutusele võetud kuritegude eest ja ei saa normaalselt oma tegevust jätkata, mille tõttu võivad kannatada avalikkuse huvid.

Neil kaalutlusil ja käsitades ühingute ja nende liitude seaduse (RT 1938, 42, 396) § 14,

O T S U S T A S I N:

tagandada Tartus asuva "Vanemuise" seltsi juhatusesse ja revisjonikomisjoni koosseisu kuuluvad isikud ja nende asemele määrata juhatusesse: Seltsi esimeheks Eduard P a r t s, esimehe abiks Karl I r d, sekretäriks Alfred M a r a n, laekuriks Kaarli A l u o j a, varahoidjaks August H i n t, liikmeks Viktor K o s e n k r a n i u s ja revisjoni komisjoni esimeheks Aleksander R a n d v i i r ja liikmeteks Erni H i i r ja Herman P a r i

Otsus pöörata täitmisele ootamata edasikaebe tähtaja möödumist.

Selle otsuse peale võib kaevata Siseasjade Rahvakomissari kaudu Riigikohtusse ühe kuu jooksul, arvates otsuse kuulutamises Seltsi senisele juhatusele.

Otsuse kuulutamise ja täitmise panen T.T. Miilitsa Tartu osakonna ülemale.

Algkirjaga ühtlane.

Vanemuise nõukogu.

Otsutati selle kutsuda Vanemuise kutsu juure kunstilise nõukogu, mille ülesandeks on piiratud teatrid ja juhtida, mille järgi peab töötama Tartu reorganiseeritud teater. Nõukogu otsustati paluda. Eri. in. Viktor Kosenkranus, Max Daason, Jaan Kood, August Yambrovi, Mihkel Yivira, Alma Lely, Peet Vallan, Jaan Kärme, Jaan Varkha, Karl Adu, Kaarel Kõd, ja Kaarli Aluoja

Teatrivalitsuse protokoll kunstilise nõukogu moodustamisest 31.07.1940

Propagandaa
 toimkonna
 moodustamine.

Kideti kaan. E. K. P. Tartu Komitee
 Tartu Töölisiühingute kesklidu, Tartu Linna-
 valikuse, Tartu Maavalituse, Kultuurinõukogu
 Vanemuise teatrilaliku ja 2. diviisi poliitilise
 juuri erindate osavõtul, kus otsutati selle
 kutsuda Vanemuise kutsu juure propagandaa
 toimkond järgmises koosseisus.
 1. algkooli õpetaja seltsilõne Hilda Arigal
 Pöygeste güm. " " " " H. Toomasti
 2. diviisi poliitilise juht P. Huubel
 Ammuliidõngute poolt P. Maran
 Üldkodanike poolt H. Adams
 " " " " E. Rängel
 Teatrilaliku poolt H. Paus
 " " " " H. Kurg.

Teatrivalitsuse protokoll propagandatoimkonna moodustamiseks 21.08.1940

Vanemuislased esinesid sõjaväele

Möödunud teispäeval korraldas „Vanemuise“ teater Tartus viibivaile sõjaväelastele ja nende poolt kaasatoodud külalisile segaeeskavaga kireva õhtu, kus teatri solistid ja tantsurühm esinesid hulgaliste laulu-, muusika- ja tantsuettekannetega.

Mitmekesine ja vaheldusrikas kava, mis koosnes nii tõsiseist kui lõbusaist paladest, võeti sõjameeste poolt vastu soojade kiiduavaldustega, kusjuures eriti suure aplausi vallandas nende hulgas meie kauni rahvatantsu labajalavalsi ettekanne sinise vöökirjaga ääristatud valgeis nägusais rahvarõivais tantsijataride poolt.

Kerget meelelahutust pakkuvast õhtust võttis koos saksa sõjaväelastega osa hulk eesti vabatahtlikke, rindevõitlejaid ja äsja kaitseteenistusse kutsutuid oma külalistega.

Vanemuise Muusika Osakonna segakoori lauljaid palutakse ilmuda neljapäeval, 17. skp. kell 19 linnavolikogu saali (raekoda, III kord).

M E E S

Telsipäeval, 28. detsembril 1943. a. 3

Punane aasta oli Vanemuise Seltsile kaotusterikas

Pärast kolme- ja pooleaastast vaheaega toimus seltsi peakoosolek

Tartu teenekamaid kultuurilisi organisatsioone — Vanemuise Selts — pidas jõulureedel, 23. detsembril oma peakoosoleku „Vanemuise“ kontserthoosis. Koosoleku avas seltsi esimees prof. E. Ein, konstateerides, et koosolek on otsusvõimne. Koosoleku juhatajaks valiti Jaan Raudsepp ja protokolljaks Aug. Mägi.

Pärast koosoleku rakendust andis informatsiooni juhatus poolt esimees prof. E. Ein, kes märkis, et seltsi viimane koosolek erakorralise peakoosoleku näol toimus juulis 1940, kus arutati seltsi ümberkujundamist sihtasutuseks. Seega on möödunud 3¼ aastat, millal võime jälle kokku tulla ja seltsi asju arutada. Vahepeal on meist suured sündmused ja rasked tormid üle käinud, mis ei ole jätnud mõju avaldamata ka Vanemuise Seltsile. Seltsi arvurikas pere, mis oli 1939. a. 400-liikmeline, on kahanenud umbes 270-le. Selle arvu vähenemist on põhjustanud surm, aga ka bolshevike vägivald. Surma läbi on lahkunud selle aja jooksul 36 liiget, kelle seas on ka Vanemuise Seltsi auliige ja eesti kutselise teatri rajaja Karl Mennig, auliige helliloja Miina Härma ning revisjonikomisjoni liige Jaan Mägi. Surma läbi lahkunuid mälestati vaikselt püstitõusmisega.

Edasi tähendas seltsi esimees, et seltsi liikmete ridu on harvendanud punane terror areteerimiste ja küüditamiste näol. Kokku on sel teel liikmeteperest välja langenud 68 liiget. Nende seas on Vanemuise Seltsi põline liige ja omaaegne ehitustoimkonna esimees prof. Jaan Tõnison.

Veel areteeriti ja küüditati endine seltsi esimees dir. A. Jõudu ja juhatuseliikmed T. Kanemägi, K. Pahl, Al. Pääsuke ja K. Lepp ning revisjonikomisjoni liige J. Nirk.

Peatudes seltsi saatuse juures, märkis esimees, et 1940. a. augustis võeti seltsi asjaajamine üle ja seati ametisse uus majandusjuhataja. Nüüd asuti seltsi juhatust süüdistama rahaga ebaseaduslikult ümberkäimises ja äsi läks prokuratuuri kätte, kes süüdistuse kui alusetu lõpetas.

Pärast süüdistuse tõstmist ei lastud juhatusel enam edasi tegutseda, vaid määrati uus juhatus. Viimaks, oktoobris 1940 seltsi varandused natsionaliseeriti ja seega lõppes seltsi olemasolu. Nüüd on Vanemuise Selts kasutanud antud võimalust ja tahab jälle edasi tegutseda, mida ta on teinud viljakalt algaastatest peale.

Seltsi laekur dir. A. Pakosta andis ülevaate seltsi varandustest viimaste äriseisude alusel enne natsionaliseerimist. Varanduste seis oli 1.060.867 krooni. Omakapitali suurus moodustas sellest 512.000 krooni.

Siin tehti ka teatavaks, et Vanemuise Seltsi rahalised kohustused on tasumisel.

Liikmemaksuks määrati 5 riigimarka. Juhatusel anti volitus teha kulutusi laekuvate tulude piirides.

Järgnesid valimised. Juhatus otsustati valida 9-liikmeline. Juhatusse valiti endisest juhatuselt E. Ein, Jaan Raudsepp, L. Kangur, H. Miller, F. Tuglas, A. Pakosta, A. Mõru ja Aug. Pau ning uueks Arn. Mattus, asemikudeks V. Metsik, E. Lani, Th. Juhanson, Joh. Viik ja J. Hannibal.

Revisjonikomisjoni valiti Aug. Mägi, F. Saarsen, G. Kallamis, B. Mäelo, J. Äro ning asemikuks A. Oinas. Juhatusel esindajaks teatralitsuses valiti Arno Raag.

23.11.1943 toimus Vanemuise Seltsi peakoosolek, kus Seltsi esimees Ernst Ein andis ülevaate eelmisest peakoosolekust juulis 1940 kuni detsembrini 1943 toimunust.

VANEMUISE SELTSI UUS MAJA

1905.a. üleskutse eesti rahvale abi andmiseks Vanemuise uue seltsimaja ehituseks

No 3.

Wanemuise
ARMIV

Annetaja: *David Koska*
 Elukoht: *Tartus Pärnamul. 29.*
 Kelle läbi: *Kusta Mällsoni*
 Mis kinkinud
 ja wedanud: *üks rooremmaariva*
 14. reevr. 1905 a.
 Ehitusemeister: *[Signature]*
 Kirjatoimetaja: *[Signature]*

1905.a. kvitung David Koskale ehitusele toodud maakivide eest

Wanemuise seltsi majaehitus.
Tartus, Aia uulitsas N° 4.
16. juulil 1905 a. kuni 22. juulini

No	Töölise nimed.	Töötud päevade arv.	Palga suurus.		Saadaw summa.		Tähen.	
			Rbl.	Kop.	Rbl.	Kop.		
<u>Päevatööd</u>								
1.	Karl Prank							
2.	Theodor Strunwe	5 3/8	1	50	5	68	✓	
3.	Alex. Kuura							
4.	Aug. Kuura	1/2	1	20	-	60	✓	
5.	Karl Kirs	2 3/4	1	-	2	80	✓	
6.	Karl Kirs	3 1/2	-	85	2	98	✓	
7.	Samel Narits	5 3/8	-	95	4	85	✓	
8.	Jaak Koppa	6 1/4	-	85	5	30	✓	
9.	Alex. Kirsch	3/4	-	80	-	60	✓	
10.	Kiri Mijer	5 3/8	-	90	4	60	✓	
11.	Mihkel Kusjar	1 3/8	-	85	1	55	✓	
12.	Gustav Linnemäe	1/2	-	80	-	40	✓	
13.	Kiri Pihlar	4.	-	85	3	40	✓	
14.	Jaak Mõrnik	1/4	-	90	-	22	✓	
15.	Herm Peterson	1/4	-	80	1	-	✓	
16.	Jaak Kuurk	5 3/4	-	70	4	01	✓	
17.	Luhan Ojalin							
18.	Osart Kont	4.	-	90	3	60	✓	
19.	Petter Nunamäe	1/4	-	90	-	22	✓	
20.	Petter Peto	2	-	80	1	60	✓	
Summa:						45	41	
<u>Töökoostööd</u>								
Kivi töö:								
1.	Luhan Laurits jätet					365	✓	
Mestoni töö:								
1.	Alex. ja Aug. Kuura					42	02 ✓	
2.	Karl Kirs ja teised					6	38 ✓	
Transport:						463	81	

Ehitustööliste palgamaksmise leht 1906.a.

tööd alata ja juba ruumide õnnistamise pidul
 pilti oma tegevuse põhjusmõttest anda.
 Selleks püüab selts ühte hääd algupära-
 list Eesti näitemängu saada ja saabab
 wõistluse üleskutse wälja, lootes, et
 see elustawalt ja julgustawalt mõjub ja oja-
 wõimist Eesti kirjanikkude seas leiab. Wõist-
 luse tingimised on järgmised:
 1) Sisjesaadetawad näidendid peawad
 algupäralsed olema, mitte teis-
 test keeltest ümber pandud eht ümber tehtud.
 Naine (üüriline eht Eesti elust) ja lugu
 (proosa eht wärsid) on täitsa wabad, nii-
 sama tüli iseloom (surbmäng eht lust-
 mäng) ja pikkus.
 2) Kõige hiljem tähtaeg sisesaata-
 miseks on 1. mai 1906. Saata tulewad
 tüki järgmise adressi all: J. Sisaft,
 Surjewi postkontoris.
 3) Sisesaadetud käsikirjad peawad sel-
 gesti kirjutatud olema. Nade ei tohi
 kirjaniku nime landa, waid üht
 märgusõna. Seesama märgusõna
 seisiku linnise ümbriku pääl, kus
 kirjaniku täielik nimi ja adress
 sees on. Need ümbrikud awatatakse alles
 pääle hinnamõistmist.
 4) Auuhinnaks määrab selts ühe hinna
 100 rbl. Et leia hindajad tülli, mis ütsi
 esimese hinna wääriline oleks, siis on neil
 õigus jeda hinda jagada. Pääle
 selle on selts walmis niisuguseid käsikirju ära
 ostma, mis ta etendamiseks lohasels arwab.
 5) Kõil õigused auuhinnoga kroo-
 nitud tüli kohta, pääle tema esimese ühefordse
 etendamise „Wanemuises“, jääwad kirjanikule.
 Soowib selts teisi näitemängusid etendada,
 mis mitte hinda ei ole saanud, siis sünnib
 see kirjanikuga hinna kohta kokkuleppimise teel.
 6) Dtsus antakse 1. maist 1906.
 pääle arwatud 2 kuu jooksul
 kõigis Eesti ajalehtedes teada,
 kus praegune üleskutse ilmub.
 7) Käsikirjad saadetakse kirjanikkudele seltsi
 kulul tagasi.
 8) Auuhinnamõistmise on seltsi kutsel
 oma pääle wõtnud herrod: A. Surgen-
 stein — Wändras, R. Koppel — Surjewis,

Näidendivõistluse teade Postimehes 1905.a.

Päewalehe
„Teataja“
 Toimetuse ja kontori
 Tallinnas.

Tallinnas, 6. juulil 1905.

Arustatud herra! Wanemuise
ARHI

„Wanemuise“ seltsi poolt mulle ofants jaanud arustatava
 kuitse peale, wõistlemisele jissepaadetawate algupäraliste
 Eesti näidendite wäärtuse hindamisest ofa wõtta, on mul
 au Teile teatada, et ma walmis oleksin auuhinna-
 mõistjaid nende jellenohafes tegewuses toetama.

Auupärlikult
 J. V. Weski.

J. V. Weski nõusolek 1905.a. näidendivõistluse žürii tööst osavõtmiseks

27

St. Peterburis,
 4. juunil 1906.

Arustatud „Wanemuise“ Seltsi
 eestseisujale.

Wanemuise
ARHIIV

Kui Jumal terwisest kingib, olen
 ma walmis, 12. augustil s.a. „Wane-
 muise“ Seltsi maja pidulikust awa-
 misest ja waimulikust õnnistamisest
 ofa wõtma, aimelt ka terwisest weimu-
 liskuu kõnet chr. jutlust selle puhul
 pidama.

Auupärlikult
 Hurt,
 pastor emeritus.

1906.a. Jakob Hurda nõusolek uue teatrimaja avakõne pidamiseks

Nr 171. Postimees. 21. juuli 1906

„Wanemuine“.
Kõiki, kes soowivad Eesti teatri- ja kontserdim. awamise pidusöögist osa wõtta, palutakse endid wõimalikult pea üles anda!
Eestselsus.

„WANEMUISE“ Eesti teatri- ja kontserdimaja

Awamise - pidustused.

Eesti näituse ajal, 12., 13. ja 14. augustil 1906.

Laupäewal, 12. augustil kell 10 hommikul
Eesti teatri- ja kontserdimaja pühitsemine.
Waimulik kõne — Dr. J. Hurt.
Awamise kõne — cand. J. Tõnisson
Kell 9 õhtu **Pidusöök.**

Pühapäewal, 13. augustil: kell 1/23 pärast lõunat
E. heilitööde ajaloolik kontsert
A. Spreng-Läte ja S. Lindpere juhatusel.
Kell 1/29 õhtu:
Näitemäng: „Tuulte pöörises“.
Draama wiies waatuses. Kirjutanud Aug. Kitzberg
Näitejuht: K. Mõnning.

Esmaspäewal, 14. augustil: kell 1/24 p. l.
Näitemäng: „Tuulte pöörises“.
Kell 1/10 õhtu:
Perekondlik pidu-õhtu.

Piletite hinnad: Laupäewal 12. augustil hommiku kell 10 maja pühitsemisel 20 kop.; seltsiliikmetele ja kellel pidusöögi-kaart ette näidata, maksuta. Õhtu kell 9 pidusöögile maksab söögikaart meesterahwastele 2 rbl, ja naesterahwastele 1 rbl 50 kop. — Pühapäewal, 13. augustil pärast lõunat kell pool 3 kontserdi jaoks I pl. 8 r., II pl. 1 r. 50 k., III pl. 1 r., IV pl. 50 kop. ja palkoni pääl I pl. 1 r., II pl. 50 k.; õhtu kell pool 9 näitemängu jaoks I pl. 5 r., II pl. 8 r., III pl. 2 r., IV pl. 1 r., V pl. 50 k., palkoni I pl. 2 r., II pl. 1 r., III pl. 50 k. — Esmaspäewal, 14. augustil kell pool 4 pärast lõunat näitemängule I pl. 2 r., II pl. 1 r., III pl. 75 k., IV pl. 40 k., õhtu perekondlisele pidu-õhtule meesterahwastele 1 r., naesterahwastele 50 k. Piletid wõib ette ära tellida isiklikult „Postimehe“ toimetuses ja kirjalikult: Tartu (Jurjew) „Wanemuine“. Perekondlikust pidu-õhtust osawõtjad palutakse ennast K. E. Sõõti raamatukaupluses Aleksandri uulitsas balloteerimise toimekonnale üles anda

EESTSEISUS.

Seltsi- ja teatrimaja valmis 12.08.1906

Jaan Tõnisson - ehitustoimkonna esimees

VANEMUISE SELTSI MUUSIKAJUHID 1865 - 1944

ESIMENE ÜLDLAULUPIDU 1869

18. juunil 1865 pidasid Tartu 3 meeste lauluseltsi üheskoos oma esimese laulupeo, mis ilusa kuiva ilmaga väga ilusti korda läks. Millal hakkavad Eesti mehed laulupidusid pidama? Kas minu vanadune peaks seda veel oma silmaga näha saama?

J. V. Jannsen
"Eesti Postimees", 9. juuni 1865

Jakob Hurt
pastor, ühiskonna- ja kultuuritegelane

J. V. Jannsen
1869.a. esimese üldlaulupeo üldjuht

Adam Luig
Laulujuhataja 1865 – 1869 J. V. Jannseni abi

A. H. Willigerode
1869.a. üldlaulupeo pidukomitee president

A. Säbelmann-Kunileid
1869.a. esimese üldlaulupeo üldjuht

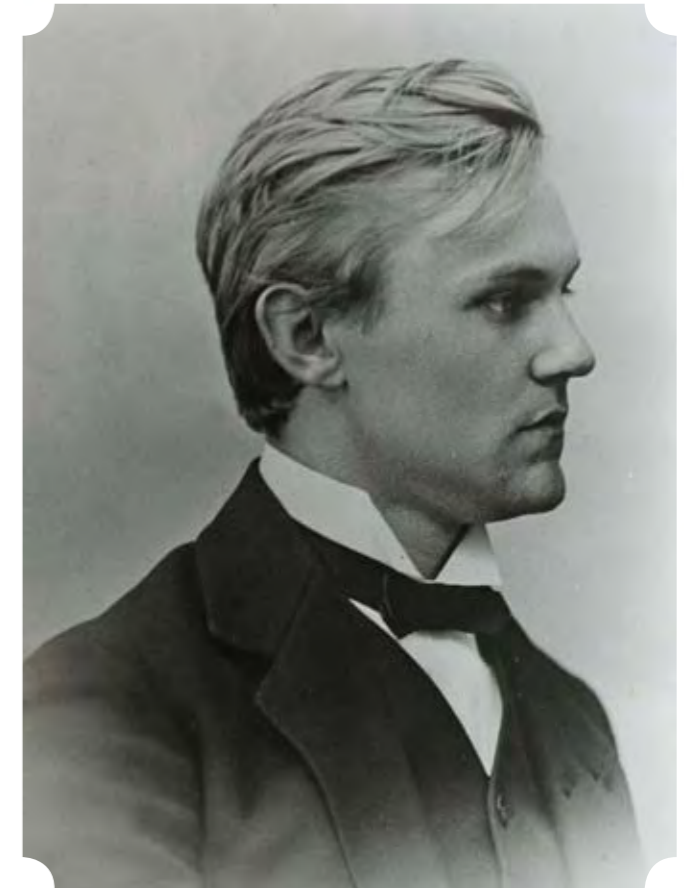
D. O. Wirkhaus
II – VII laulupidude üldjuht

Ed. Hoffmann
lauluhataja 1873

K. A. Hermann
lauluhataja 1873 – 1878, 1881 – 1884

Juhan Aavik. Näitelavakoori, sümfooniaorkestri ja muusikaosakonna juht 1911 – 1919, 1921 – 1923

Samuel Lindpere. Näitelavakoori juht 1906 – 1919, sümfooniaorkestri juht 1908 – 1910

Aleksander Sprenk-Läte
segakoori juht 1906

Eduard Tubin. Segakoori juht 1931 – 1935, dirigent teatris 1935 – 1938, peadirigent 1938 – 1944

Juhan Simm. Vanemuise muusikajuht 1914 - 1916, dirigent 1916 – 1943, segakoorijuht 1916 – 1920, 1922 – 1931

Eduard Õunapuu. Seltsi muusikaosakonna juhataja 21.09.1938 – 1942

Richard Ritsing (1903 – 1994). Segakoori dirigent 1935 – 1983.

Väägvere pasunakoor 1867.a.

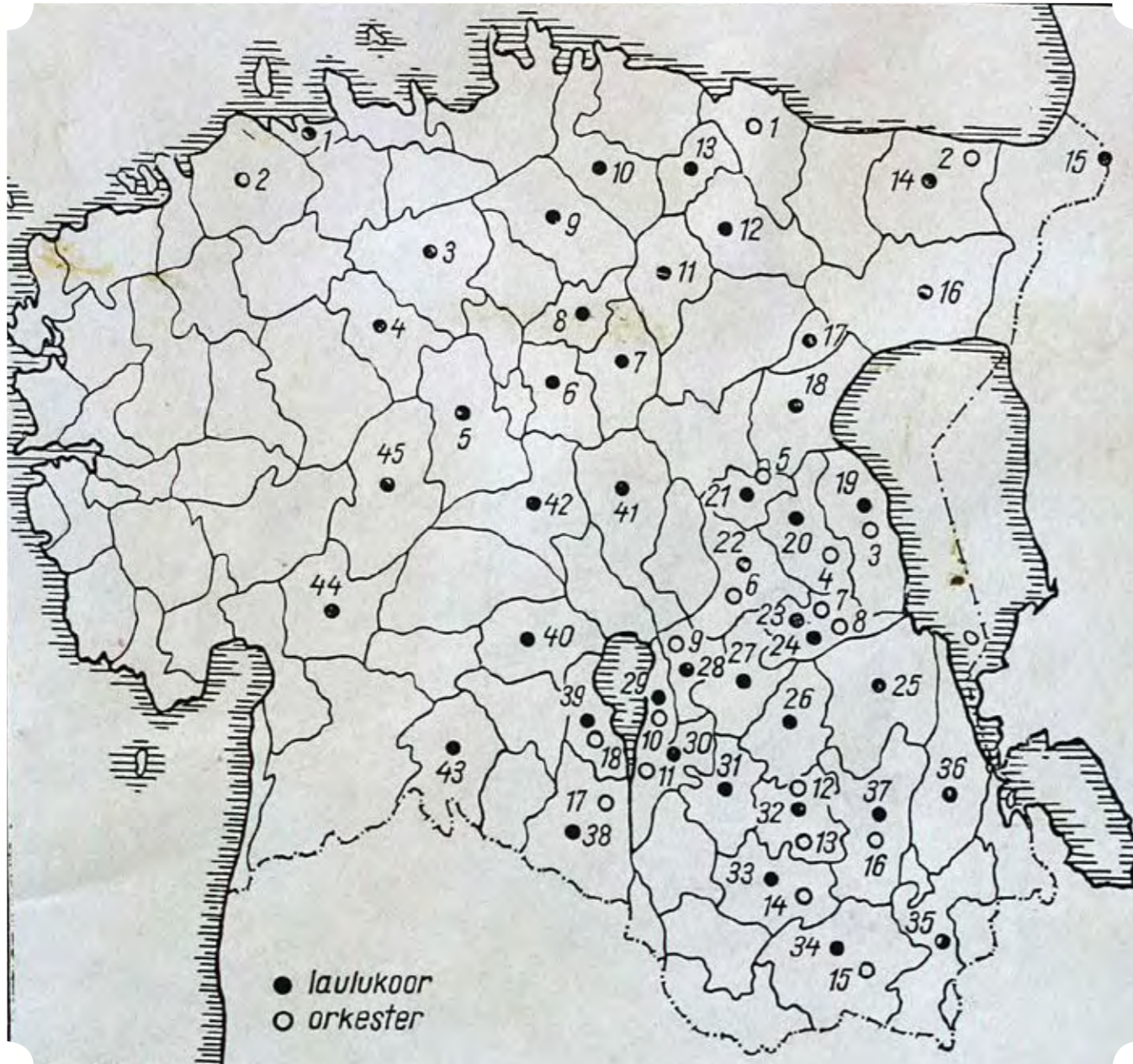

Vanemuise Seltsi suveaed, kus toimusid üle 20 aasta maikuust septembrini sümfooniaorkestrid

E. Kitse maal "Esimene laulupidu 1869"

1879.a. üldlaulupeost osavõtnud laulukoorid ja puhkpilliorkestrid. All: teise üldlaulupeo märk

Nüida olli Eestirahwa 50-aastane Laulupidu Tartus?

VH.

Piidoläigust juttustamine olli minnema korraga ni hästi kui lõpetatud; agga et mellüht ja teist veel sübdame tagga on, mis omma kanni pidomällestuseks ei tahhaks nimmetamata jätta, sepärast täma veel näituke.

1) Piidolauljate amet ja seisus. „Vanemuine“ aulige, gümnaasiumi kolidõppet. G. Blumberg, olli piidolaulu waewaks wõtnud, kõi laulofelid, kes piidust õsarwõtsid, järge möba läbbikõtsida ja statistiko teadmiseks lauljate ametit ja seisust älleskirjutada. (Kambjast, Pügganusest ja Weike-Diaarjast on alles waktus tullemata.) Piidolauljatest olli selle järrele

Karjam. ommanikud ja kirjandilud	6 meest.
Pärrismaapiidajad ja mõisarentnikud	28 "
Wallawannemad	10 "
Perremehhed, põllomehhed	129 "
Kihhelkonnatoolmeistrid ja kõi	59 "
Walla- ja küllatoolmeistrid	329 "
Koolmeistrid ja perrepoad	41 "
Kirjutajad, illewaatjad w.	19 "
Hantwärgi töötægjad	69 "
Töömehhed, sullased, teenrid	52 "
Euremad kolidõppiad	47 "

Kokko: 789 meest.

Kulba üllemal nimmetud, kolmest kihhelkonnast, 19 + 8 + 6 = 33 lauljat, nende amet ja seisus on alles teadmata. Koolmeistrid ja põllomeeste hulka, luida näetne, on kõige suurem.

1869.a. esimese üldlaulupeo laulupeoliste amet ja seisus

Tartus, Eesti Näituse aias pühapäewal 21. juunil.

Muusikapäew.

Tegewali osa wõtmas: 147 segakoori 2800 lauljaga ja Eesti kunstnik solistidena.

Muusikajuhatajad: A. Kapp, muusikakooli juhataja Astrahanis ja M. Lüdig, organist Peterburis.

EESKAWA:

A, kell 1/3 p. l. Eesti Näituse platsil

I. Suur orkester.

1) Finlandia	2) In Herbat (siglet)	3) Illeakymuus	4) Capriccio	5) Sereata triete	6) Lembe
1) Jaanias Gu hoides	2) Jaanil õhtul	3) Mu sõda	4) Warsa	5) Prii on järele meie rahwas	6) Meie muie meeldu
K. A. Hermann	J. Kappel	A. Kapp	R. Tobias	A. Läte	M. Saar
				M. Lööp	M. Lööp

II. Ühend. segakooride laul.

III. „Athalia“

Mendelssohni suur helitöö solo, koori ja orkestrile.
Solistid: M. Lüdig-Sinket (sopran), Paula Brehm (sopran) ja Hilde Camm (mezzo-sopran).

Piletite hinnad: 1 rbl. 50 kop., 1 rbl., 75 kop., 50 kop. ja 25 kop.

B, kell 1/9 õhtul Näituse hoones

Solistide õhtu.

Tegelased: Kunstnikud: Aino Camm (sopran), Paula Brehm (sopran), Theodor Lemba (klawer), J. Hiwik (cornet-4-piston), Tago (metsasarw), LHW (wiul), Luts (oboe).

Orkester S. Lindpere juhatusel.
Piletite hinnad: 1 rbl., 75 kop., 50 kop. ja 25 kop.

Täielik einelaud ilma alkoholiliste jookideta.

Muusikapäewa puhul „Vanemuise“ teatris:

Laupäewal, 20. juunil	Pühapäewal, 21. juunil
Henrik Ibsen	Gustaw Freytag

„Rahwawaenlane“ „Ajakirjanikud“

Hakatus kell 9 õhtu.
Piletite hinnad: 1 rubla, 75, 50, 25 ja 15 kop.

Esmaspäewal, 22. juunil:

„Vanemuise“ saalis, kell 10 e. l. | Õhtul kell 8 „Vanemuise“ saalis

Hariduse koosolek. II. Solistide kontsert

Ennekantawad kõned on järgmised:

1. Eesti kultura. K. Mennig	Tegelikult osa wõtmas on ülewalnimetatud Eesti kunstnikud.
2. Rahwa teadusele meie rahwakultuuri edasemise arenduse kohta. K. Koolik.	
3. Demokraatiline, ühiskondlik õigus ja majanduslik kultuuri meie rahwakultuuri arenduse kohta. J. Tõlason	Piletite hinnad: 1 rbl. 75, 50, 25 ja 15 kop.

Tartu muusikapäewa kava 21.06.1909

VANEMUISE SELTSI MUUSIKAKOLLEKTIIVID

Vanemuise Seltsi segakoor 1999.a. laulupeol

1999.a. laulupidu Tartus. E. Kampus ja U. Uiga tamme istutamas

Koori kontsert I üldlaulupeo 100. aastapäeva tähistamiseks TRÜ aulas 27. aprillil 1969

Richard Ritsing. 1903 – 1994
Segakoori dirigent 1935 – 1983

Alo Ritsing. (1936)
Segakoori dirigent 1968 – 1984,
peadirigent 1984 – 1991

TÜ aulas koori 135. sünnipäeva järgselt dirigendid ja abidirigendid. Paremt vasakule: Ain Tarro, Anne Voorand, Valli Ilvik, Anu-Mai Lillo, Lyljan Kaiv, Alo Ritsing, Piret Kukk.

Ain Tarro (1948)
dirigent 1998 – 2010

Valli Ilvik (1951)
dirigent 1998 – 2000, 2007 - ...

Ansambel Derpt Hiiumaal Reigi kirikus 2007.a.

27. märtsil 2008.a. koori juhatus ja dirigendid Richard Ritsingu kalmul Tartu Raadi kalmistul

Koor XXV Üldlaulupeol Tallinnas 4. juulil 2009.a. G. Ernesaksa monumendi juures

Segakoor Janis Zimse hual 2014.a.

Rahvamuusika ansambel Sirgutii juhendab Mare Lillak akordionil Tartu Raekoja saalis 24.05.2009.a.

28.08.2010.a. Lauupeomuseumis Jaama tn.14. Tartu Salong "Kes sa oled...?" külaline 75-aastane Ants Sööt (muusikapedagoog ja laulupidude üldjuht). Vestluse juht Valli Ilvik

16. mai 2015.a. J. V. Jannseni päeval meesansambel WanSel Lauupeomuseumi aias

Vanemuise Seltsi meeskoor 2015.a.

5 sõpruskoori (Vanemuisse Seltsi segakoor, Võru segakoor Tervis, Atsalama segakoor, Viljandi segakoor "Koit", Olustvere segakoor Lehola) kontsert Olustvere lossis 19.sept. 2009.a.

VANEMUISE SELTS 1994 – 2015

Täies ulatuses taastati Vanemuise Selts 28. oktoobril 1994. Nii otsustasid Vanemuise teatri väiksesse majja kogunenud 135 Seltsi liikmeks astuda soovinut.

Seltsi tegevuse eesmärgiks tunnustati endiselt eesti rahvusliku kultuuri ja vaimuse edendamine. M. Salupere tegi ettepaneku seltsile L. Koidula ja J. V. Jannseni mälestuse parem jäädvustamine Emajõe linna. Valiti 11-liikmeline juhatus ja 3-liikmeline revisjonikomisjon. Vanemuise Seltsi juhatuse esimeheks valiti aastaid Vanemuise teatri kirjandusala juhatajana töötanud Evald Kampus.

Evald Kampus

Seltsi esimeseks ülemaalseks ürituseks oli 25. – 26. veebruaril 1997.a. Tartus korraldatud kultuuriseltside kokkutulek-konverents „Eesti kultuuriseltside minevikust, olevikust, tulevikust“.

Seoses läheneva Vanemuise teatri 125. aastapäevaga sai selts 1995. aastal Vabariigi Valitsuselt loa Vanemuise Juubeliloterii korraldamiseks. Selts korraldas 7 aasta jooksul kokku 6 loteriid. Neist saadi tulu 2 819 176 krooni. Vastavalt loteriiseadusele jagas selts tulu eesti kultuuri ja hariduse ning seltsi suuremate ettevõtmiste toetamiseks. Suurimaks toetuse saajaks oli Vanemuise teater.

2002. aastal otsustas Vabariigi Valitsus kõik loteriid riigistada. See oli Seltsile raskeks löögiks, sest tuli lisaks kanda ka müümata jäänud piletite trükikulud. Vanemuise Seltsi on toetanud Tartu Hoiu-laenuühistu ja Tartu Linnavalitsus.

Vanemuise Seltsi (edaspidi – Selts) siseelus taaslustati kuuõhtute pidamine koos kõne ja meelelahutusega, jõulupeod, suvepeod vabas looduses, teenekamate liikmete sünnipäevade tähistamine, ekskursioonid kodumaa kaunitesse paikadesse, harivad loengud jm.

Sellele järgnes lavastus Vanemuise Seltsi ajaloolisest kuuõhtust. Õhus oli kultuuriseltside soov luua oma ühendus.

14. märtsil 1997.a. kogunesid 19 Eesti kultuuriseltsi Rägavere äsja restaureeritud peahoonesse ja asutasid Eesti Kultuuriseltside Ühenduse. Vanemuise Selts Ühenduse asutajaliikmena toetas seda ja mitmeid teisi Ühenduse üritusi ka majanduslikult.

VANEMUISE SELTSI TEISED SUUREMAD ÜLEMAALISED ÜRITUSED:

10. veebruaril 1998.a. korraldati koos Eesti Rahva Muuseumi Sõprade Seltsiga pidulik ettekandekoosolek „Eesti Vabariigi aastapäevad läbi aegade“ ja kontsert.

1998. aastal korraldas Selts veel koos Eesti Gümnaasistide Liidu, Tartu Ülikooli Üliõpilasesinduse ja Eesti Kultuuriseltside Ühendusega Eesti Vabariigi 80. aastapäevale pühendatud esseekonkursi gümnaasiumide õpilastele ja üliõpilastele. Konkursile laekus 168 tööd.

Samal aastal korraldas Selts Uno Uiga organiseerimisel R. Jõksi-nimelise Läänemeremaade koolinoorte rahvalaulude ja akadeemilise soololaulu rahvusvahelise konkursi. Leedust, Lätist ja Eestist osales kokku 35 noort. 2000. aastal korraldas Selts Uno Uiga eestvõttel konkursil esinenud lauljate, kontsertmeistrite ja õpetajate kontserdid Tartu sõpruslinnade Tampere ja Uppsala muusikakoolides, kirikutes ning Uppsala Eesti Majas.

1999. aastal korraldas Selts koos Eesti Rahva Muuseumi Sõprade Seltsiga ülemaalse teabepäeva „50 aastat 1949. aasta märtsiküüditamisest“ koos teatrisituse ja fotonäitusega.

2000. aastal toimus Seltsi korraldusel koos Eesti Rahva Muuseumi Sõprade Seltsiga üle-eestiline meenutusüritus 1941. aasta juuniküüditamise 60. aastapäeva mälestuseks.

2002. aastal toimus Seltsi korraldusel Läänemeremaade koolinoorte ja noorte rahvalaulu ja akadeemilise soololaulu II rahvusvaheline konkurss. Osalesid Taani, Soome, Leedu, Läti ja Eesti noored lauljad.

Ligi 20 aastat on Selts koos Eesti Kultuuriseltside Ühendusega toetanud Eesti Keele Kaitse Ühingu eestvõttel toimunud emakeelepäeva/eesti keele päeva korraldamist.

2004. aastal lahkus Vanemuise Seltsi esimehe kohalt Evald Kampus. Juhatuse esimehe ülesandeid jäi täitma Seltsi aseesimees Valter Haamer.

Ekskursioonid Kaupo Ilmeti, Elli Tammiste, Illi-Maret Uugi jt. eestvõttel on viinud Seltsi liikmeid Valgamaale, Vooremaale, Viljandimaale, Pärnумаale, Ida-Virumaale, Põlvamaale, Tartu ettevõtetesse, Tallinna muuseumidesse jm. E. Tammiste on korraldanud ka Tallinna Linnateatri ühiskülastusi.

2006. aastal valiti Vanemuise Seltsi esimeheks Illi-Maret Uuk.

Emakeelepäev Tartu Ülikooli raamatukogu saalis

Tähtsal kohal Vanemuise Seltsis on olnud ja on harivate loengute korraldamine oma liikmete silmaringi laiendamiseks. Loengutega on esinenud ülikoolide õppejõud (E. Kukk, A. Künnap, R. Toomla, R. Veidemann, A. Järv, J. Leetsar, A. Roos jpt), ajaloolased (M. Raisma ja D. Vseviiov), Seltsi auliikmed (K. Aru, R. Järlik, M. Möldre, K. Haan, K. Taniloo, E. Alekand, Lea ja Veljo Tormis) jt. Ainult kahju, et loenguteks renditud ruumide kõrge hinna tõttu ei ole võimalik kohvitassi juures kuuldu üle omavahel mõttevahetust jätkata. Selts vajab oma ruume.

Illi-Maret Uuk

2008. aastal asutati Tartu asutuste poolt Tartu laulu- ja tantsupeo sihtkapital, mille kasumist oleks võimalik anda stipendiume linna koori- ja tantsujuhtidele, et tagada laulu- ja tantsupidude kõrge kunstiline tase. Vanemuise Selts annetas eespool nimetatud fondi 1000 krooni. Korraldati keeleõhtuid ja muid üritusi koos Looduskaitse Seltsiga.

2009. aastast on Valli Ilviku eestvõttel korraldatud Lauupeomuseumi saalis salongiõhtuid „Kes sa oled...? heliloojate, dirigentide ja kultuuritegelastega. Käesoleva ajani on esinenud 57 isikut. Enamik esinemisi on säilitatud videos.

2008. – 2013. aastani Eesti Kultuurkapitali poolt rahastatud projekti „Klassikute pärandus“ sarjas toimus 50 üritust: tähistati muusikute ja teiste kultuuritegelaste ning kultuurisündmuste tähtpäevi, korduvalt korraldati kultuuritegelaste haudu. 2011. aastal, mil möödus 150 aastat Eestist väljarännanute jõudmisest Krimmi, osaleti Eesti kultuuripäevadel Krimmis; arendati koostööd teiste kooridega Eestist ja Lätist. Projektist alguse saanud tegevus on jätkunud ka 2014. ja 2015. aastal.

2011. aastal lahkus Vanemuise Seltsi juhatuse esimehe kohalt Illi-Maret Uuk. Seltsi uueks esimeheks valiti Tartu Hoiu-laenuühistu juhatuse esimees Andro Roos.

2014. aastal alustas Selts koostöös Vanemuise teatriga sarja „Teatri lood“. Sarja eestvedaja viiuldaja Kalle Loona juhtimisel on käesoleva ajani toimunud Vanemuise väikese maja ovaal-saalis 4 üritust, kus on kõnelenud Kalle Loona, teatriveteranid ja kuulatud nende esinemisi helikandjatelt, loetud nende mälestusi ja esitatud nende repertuaari elavas ettekandes. Selle sarja

Andro Roos

kaudu tutvustatakse tänapäeva inimestele, milliste rõõmude ja muredega tuli Seltsil kokku puutuda 70 aasta jooksul (kuni 1940. aastani) teatri arendamisel asjaarmastajate näitetrupist kutseliseks teatriks ja ehitada kaks teatrisaali põhiliselt annetuste ja laenudega.

Kõige enam tegeldakse Vanemuise Seltsis muusikaga. Muusikakollektiividest kõige tuntum on Vanemuise Seltsi segakoor. Ta on tegutsenud pidevalt 150 aastat ja võtnud osa kõigist üldlaulupidudest. Koori juhatab Valli Ilvik.

Tuntud on ka ligi 20 aastat tegutsenud rahvamuusikaansambel Sirgutii, eriti tantsuliste pillilugude ja rahvalaulude seadete esitamise kaudu. Ansamblit juhhib Mare Lillak.

Ligi 10 aastat on tegutsenud akordionikvintett Derpt. See koosneb H. Elleri nim. Tartu Muusikakooli akordioni eriala lõpetanutest. On rohkesti esinenud erinevates kontserdi-paikades ja ka koos mitmesuguste muusikakollektiividega nii kodumaal kui Lätis.

Juba 15 aastat on tegutsenud meesansambel WanSel. Peale Eesti on esinetud Venemaal, Inglismaal, Leedus, Rootsis, Soomes, Lätis, Ukrainas, Prantsusmaal, Ungaris, Saksamaal ja Hollandis. Ansamblit juhendab Valli Ilvik.

2014. aastal on asutud taas looma Vanemuise Seltsi meeskoori Valli Ilviku juhtimisel. On juba esinetudki mitmes kohas Eestis, Ungaris ja Lätis.

Vanemuise Seltsil on tihedad koostöösuhed Vanemuise teatri, Eesti Kirjandusmuuseumi, Tartu Linnavalitsuse ja selle kultuuriosakonna, Tartu Hoiu-laenuühistu, Eesti Rahva Muuseumi Sõprade Seltsi ja teiste seltside, eeskätt aga Eesti Kultuuriseltside Ühendusse kuuluvate seltsidega.

Vanemuise Seltsi täiesti uueks tegevusalaks on kirjastustegevus. Käesolevaks ajaks on kirjastatud 26 väljaannet. Nende hulgas on mälestusraamatuid (O. Luts, Ü. Lepik, I. Salasoo, V. Masing, K. Kalkun (sen. ja jun.)), luuleraamatuid (A. Marand, S. Kärner, L. Eelmäe), katalooge, album Tartu Kivisild, ülevaateid (U. Uiga, L. Viitol ja K. Kello, A. Järv), monograafia (J. Leetsar) jt. Kirjastamisega on tegelenud Valter Haamer ja Marta Raisma (keeletöötaja).

VANEMUISE SELTSI KIRJASTUSE VÄLJAANDED

1995 — 2015

1. *Eesti Posti lisafrankotemplid 1991 - 1992*
Kataloog. 88 lk. 1995
2. *Oskar Lutsu päevikud a. 1915 - 1916 (I) ja 1917 - 1919 (II)*
84 lk. 1996
3. *Andres Marand. Okkiline rada.*
Luule. 60 lk. 1996
4. *Siim Kärner. Uitseviir.*
Luule. 56 lk. 1996
5. *J. Orgusaar. Komöödiad.*
Valik näidendeid. 160 lk. 1997
6. *Ü. Lepik. Lagunevas riigis.*
Mälestused. 80 lk. 1997
7. *L. Eelmäe. Mu tõne mailm.*
Luule. 64 lk. 1997
8. *Tartu Kivisild 1794 - 1941*
Album. 108 lk. 1997
9. *Endel Eduard Taniloo 75*
Kataloog. 16 lk. 1997
10. *Ülo Lepik. Tartu Ülikool minu elus.*
Mälestused. 220 lk. 1998
11. *Nordistica Tartuensia nr. 3* Rahvusvaheline interdistsiplinaarne Stiernhelmi-sümposium.
Laulumäng "Hercules" ja artiklid. 108 lk. Kaks trükki. 1998
12. *I. Salasoo. Linad ja takud.*
Mälestusteraamat isast. 420 lk. 1998
13. *V. Masing. Sammud samblal ja liivas.*
Mälestused. 136 lk. 1999
14. *J. Cimze ja Valga seminar Eesti kultuuris.*
Lühiülevaade. 16 lk. 1999
15. *U. Uiga. Elage ja häälitsege täie rinnaga.*
Artiklite kogumik. 536 lk. 2000
16. *K. Kalkun (sen. ja jun.) Ühe isanda teenrid.*
Mälestused. 296 lk. 2000
17. *A. Järv. Koidula.*
Esimene raamat sarjast VANEMUISE TEATRIJUHID
16 lk. 2000

18. **Peeter R. Hoff (Riina Dmohovski). Kaarna tüdrukud. 2001**
19. **J. Leetsar. Ühistegevus globaliseeruvast ühiskonnast. Monograafia 2003**
20. **L. Eelmäe. Tundelisi pärjavärsse. Luule. 2003**
21. **U. Uiga. Vanad sõbrad. Tartu Poistekoor ja U. Uiga. CD-plaat. 2003**
22. **Aukirju, diplomeid ja tunnistusi erinevast ajast. Kataloog.**
23. **Sinu, minu ja meie RIIA. Album. Koost. L. Viitol ja K. Kello. 2008**
24. **A. Järv. Väliseesti teater. 536 lk. 2009**
25. **Vanemuise Selts 1865 – 2010. Sissevaateid seltsi ajalukku. Kogunud ja kirjutanud V. Haamer. 2010**
26. **A. Järv. Karl Menning. Vanemuise teatrijuhid. 2011**

VANEMUISE SELTSI LIIKMETE ARV 1994 – 2015

1994 - 162	2000 - 262	2005 - 164	2010 - 118
1996 - 246	2001 - 213	2006 - 135	2011 - 122
1997 - 217	2002 - 211	2007 - 138	2012 - 131
1998 - 269	2003 - 180	2008 - 107	2013 - 130
1999 - 307	2004 - 164	2009 - 111	2014 - 132

AULIIKMED 1996 — 2015

Johannes Lükki	1996 – 2004
Kadi Taniloo-Tekkel	1996 – 1998
Helmi Aren	1996 – 2006
Velda Otsus	1996 – 2006
Uno Uiga	1996
Helend Peep	1996 – 2007
Lea Tormis	1998
Veljo Tormis	1998
Endel Aimre	2000 – 2006
Juhan Peegel	2000 – 2007
Krista Aru	2001
Linda Tammur	2006 – 2009
Evald Kampus	2006
Lembit Eelmäe	2006 – 2009
Kalju Haan	2006 – 2015
Elvi Alekand	2008
Endel Taniloo	2008
Ants Järv	2008
Valter Haamer	2009
Milvi Möldre	2009
Lehte Hainsalu	2015
Alo Ritsing	2015

JUHATUSE LIIKMED 1994 — 2015

Evald Kampus	1994 – 2004
Valter Haamer	1994
Uno Uiga	1994 – 2004
Milvi Möldre	1994 – 2006
Malle Salupere	1994 – 2006
Ants Veetõusme	1994 – 1995
Kalli Kukk	1994 – 1995
Luule Epner	1994 – 1995
Ele Süvalep	1994 – 1995
Olev Nigul	1994 – 1997
Malle Pruunsild	1994 – 1997
Jakk Viller	1995 – 2004
Heivi Pullerits	1995 – 1999
Inna Grünfeld	1995 – 1997
Iti Vanamõlder	1995 – 1998
Ants Järv	1997 – 2008
Maret Vanamb	1997 – 2011
Olaf Prinits	1997 – 1998
Elvi Alekand	1998 – 2006
Teele Humal	1998 – 2000
Tiina Konsen	1999 – 2004
Vello Lauring	2001 – 2004
Rein Järlik	2004 – 2006
Eda-Viia Talimäe	2004 – 2008
Illi-Maret Uuk	2004 – 2011
Merike Toomas	2006 – 2008
Valli Ilvik	2008 – 2011
Tea-Mai Tammaru	2009
Hille Raid	2009
Elli Tammiste	2011
Andro Roos	2011

JÄRELSÕNA

Loodame, et eeltoodu tekitas huvi Vanemuise Seltsi senise tegevuse vastu. Võimalike küsimuste kohta leiate põhjalikumaid selgitusi järgmistest väljaannetest:

R. Põldmäe. *Vanemuise Selts ja teater 1865 – 1880*

Tallinn, 1978

R. Põldmäe. *Vanemuise teater 1881 – 1906*

Tallinn, 1985

K. Haan. *Karl Menning ja teater Vanemuine*

Tallinn 1987

Vanemuise Selts 1865-2010

Sissevaateid Seltsi ajalukku. Kogunud ja kirjutanud Valter Haamer

Vanemuise Selts on avatud kõigile, kes soovivad Seltsis tegutsemise kaudu anda oma panuse Eesti kultuuri arengusse.

Lugupidamisega

Vanemuise Seltsi juhatus